

Тетяна Добко,

зав. відділу НБУВ,
канд. іст. наук

Бібліографічне видання з питань реформування освіти у незалежній Україні

Рецензія на: Вища освіта України в умовах трансформації суспільства: стан, проблеми, тенденції розвитку, 1991 – 2006 рр. : наук.-допоміж. бібліогр. покажч. / АПН України, ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського; упоряд. : Л. О. Пономаренко, І. П. Моїсєєва, Л. І. Ніколюк, О. С. Микитенко; наук. консультант і автор вступ. ст. Б. І. Корольов; наук. ред. П. І. Рогова; бібліогр. ред. Л. О. Пономаренко. – К. : Педагогічна думка, 2008. – 487 с.

Ретроспективний науково-допоміжний бібліографічний покажчик підготовлено до 15-річчя Академії педагогічних наук України в межах науково-дослідної роботи Державної науково-педагогічної бібліотеки ім. В. О. Сухомлинського АПН України (ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського) «Науково-інформаційне забезпечення освітянської галузі України». Він присвячений формуванню національної системи вищої освіти суверенної України. Вміщені у ньому видання комплексно висвітлюють її становлення і розвиток, трансформаційні процеси, що відбувалися впродовж цих років у суспільстві, загалом, та національній освіті, зокрема. Це перша спроба узагальнити і систематизувати величезний масив літератури з даної тематики за 15 років. Покажчик відображає вітчизняну літературу, опубліковану впродовж 1991–2006 рр.

Посібник підготовлено науковими співробітниками ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського Л. О. Пономаренко, І. П. Моїсєєвою, Л. І. Ніколюк, О. С. Микитенко, за науковою редакцією П. І. Рогової, канд. іст. наук, старшого наукового співробітника, директора бібліотеки.

Книгу відкриває стаття від упорядників, де детально обґрунтовується обрана структура видання, викладено основні науково-методичні засади його підготовки. Безперечно, позитиву покажчику додає вступна стаття професора, заслуженого працівника вищої школи України Б. І. Корольова «Вища школа України на зламі епох», де автор висвітлює ключові моменти розвитку освіти, вводить читача у проблематику створення єдиного науково-освітнього простору, реформування системи вищої освіти, її розвитку, не зважаючи на недостатнє фінансування, негативні економічні чинники. У покажчику з вичерпною повнотою представлено документи щодо концептуальних засад та основних напрямів модернізації вищої школи, освіти загалом, оновлення її змісту та застосування сучасних інноваційних технологій.

Важливо, що укладачі максимально відобразили літературу з питань формування національної системи вищої освіти держави, дослідження її нормативно-правової бази, основних етапів, шляхів її модернізації

в умовах трансформації суспільства, розкриття навчальної, наукової, виховної роботи ВНЗ, впровадження у всі сфери діяльності інноваційних технологій. У виданні також широко представлені видання про розгортання у вітчизняній вищій школі Болонського процесу, входження України до європейського та світового освітнього простору.

До покажчика включено: закони України, укази та розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, рішення колегії, накази Міністерства освіти і науки постанови та розпорядження Верховної Ради, монографії, брошури, матеріали наукових конференцій і семінарів, фахову періодику, тематичні збірники, статті з журналів, газет, видань, що продовжуються, автореферати дисертацій тощо. Варто відзначити, що у бібліографічному описі автори подають відомості про пристатейну бібліографію, яка є не обов'язковим елементом, але вона вкрай важлива для науковця і ще раз підкреслює старанність і ретельність укладачів при підготовці покажчика.

Загальний обсяг бібліографічних записів – 3893, що засвідчує, по-перше, копітку роботу укладачів, по-друге, величезний науковий потенціал науковців та фахівців Академії педагогічних наук, системи вищої школи в Україні.

Заслугує на схвалення детально розроблена структура покажчика, яка дає змогу користувачеві легко знаходити потрібні документи. Вона чітка, продумана відповідно до логіки наукового пізнання і викладу заявленої теми.

Науково-допоміжний бібліографічний покажчик складається з 9 основних розділів: «Створення та удосконалення нормативно-правової бази вищої школи у сучасній Україні (1991–2006)»; «Становлення і розвиток національної системи вищої освіти України в умовах незалежності»; «Проблеми модернізації вищої освіти України в контексті створення європейського освітнього простору»; «Вища школа в системі безперервної освіти»; «Проблеми вдосконалення виховної роботи у ВНЗ в сучасних умовах: поєднання традиційного та нового»; «Науково-дослідна робота у вищій

школі. Підготовка та атестація наукових кадрів»; «Міжнародне співробітництво вищої школи. Зарубіжна вища школа як об'єкт дослідження вчених України»; «Управління системою вищої освіти України в ринкових умовах. Економіка вищої школи»; «Науково-інформаційне та бібліографічне забезпечення модернізації і розвитку вищої освіти в Україні», які відповідно деталізовані і складаються з цілої низки підрозділів.

У покажчику наведено велику кількість видань, де комплексно висвітлюються проблеми модернізації вищої освіти України у контексті створення європейського освітнього простору та Болонського процесу; розглядаються питання організації кредитно-модульного навчання у ВНЗ, дистанційної освіти та її інформаційно-програмного забезпечення, оцінки якості підготовки фахівців. Окремі розділи містять літературу, присвячену запровадженню ступеневої системи у вищій освіті, проблемі вдосконалення виховної роботи у ВНЗ, яка поєднує в собі і традиційне, і нове, висвітленню основних напрямів наукових досліджень на базі ВНЗ України. Привертає увагу підрозділ «Бібліографія бібліографії з питань розвитку вищої освіти України», де представлено переважно бібліографічний доробок науковців ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського, яка виконує функції всеукраїнського галузевого центру, створює бібліографічну продукцію відповідно до суспільних потреб, згідно з розробленою моделлю галузевої системи вторинно-документних ресурсів.

На жаль, упорядникам посібника не вдалося уникнути і певних недоліків. На нашу думку, матеріал у розділі «Здобутки вищих навчальних закладів України: іс-

торія, сучасний стан та перспективи розвитку» варто було б розмістити за абеткою назв навчальних закладів, винісши їх у заголовок, або розробити покажчик навчальних закладів. Доцільно було б також навести відомості про джерельну базу науково-допоміжного покажчика, зазначити, які фахові періодичні видання використані для його формування.

І все-таки рецензоване видання є значним професійним здобутком колег ДНПБ ім. В. О. Сухомлинського. Воно знаменує собою поступ не тільки в розширенні репертуару, удосконаленні структури бібліографічних посібників, а й у поглибленні тематики, багатоаспектному розкритті та висвітленні актуальних питань сучасної психолого-педагогічної науки, проблем розвитку вищої школи. Даний бібліографічний покажчик досить повно розкриває багатогранну систему вищої освіти, що поза усяким сумнівом слугуватиме її популяризації, зростанню у суспільстві престижу освіти, фахівців, які працюють у цій царині, сприятиме задоволенню інформаційних потреб науковців галузі, докторантів, аспірантів, викладачів ВНЗ різних рівнів акредитації, бібліотечних фахівців, студентів.

Варто зауважити, що покажчик отримав високу оцінку фахівців, його укладачі удостоїлися відзнаки Української бібліотечної асоціації «Бібліографічний покажчик року».

Видання передано до фондів національних, державних та провідних освітянських бібліотек, а також оприлюднено на веб-порталі ДНПБ, що сприятиме поглибленню наукових досліджень у галузі вищої школи, подальшому розвитку національної системи вищої освіти.